

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 130 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodistining boshqaruv funksiyalari.....	10
Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayevna	
Texnologik mashinalar va jihozlar ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik qonuniyatlari va metodologik tizimini ishlab chiqish	15
Elmanov Abbas Begmat o'g'li, Mirzaumidov Asilbek Shuxratjonovich	
Katta yoshdagi guruh bolalarida o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishda o'yinning roli	19
Ergasheva Farangiz Umidjon qizi, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	23
Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	28
Gulmira Jumanova	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	33
Erboyev Suxrob Abdusalomovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalar va ularda hissiy-irodaning shakllanishi	37
Davlatova Zebo Haydarovna	
Zamonaviy oilada avlodlararo munosabatlarning pedagogik-psixologik xususiyatlari	40
Ochilova Farida Baxriddinovna	
Maktab va oliy ta'lim muassasalarida qizlar kitobxonligini rivojlantirish metodlari	44
Qo'chqarova Oysha Oltibayevna	
Buyuk allomalar merosidan foydalanishning metodik holati va mavjud muammolari.....	48
Sevara Mamatkarimova	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	53
Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li	
Использование современных инновационных методов в процессе обучения русскому языку в иноязычных группах высшего образовательного учреждения.....	56
Курбанова Шаира Исмаиловна	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ...	60
Kushakova Gulnora Egamkulovna, Muhammadiyeva Shaxzoda Sunnatilla qizi	
Boshlang'ich sinflarda musiqa mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari	63
Muminova Feruza Farxodovna	
Alisher Navoiy merosining yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi ahamiyati	70
Qayumxo'jayev Botirxo'ja Ikromxo'ja o'g'li	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida amaliy topshiriqlar orqali tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	74
Saidova Dilnoza Maripovna	
К вопросу о классификации современной антиутопии.....	78
Дмитрий Валерьевич Пупонин	
Когнитивная гибкость как фактор психологического благополучия старшеклассников в период адаптации к новым образовательным требованиям	82
Муксинова Динора Азаматовна	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilida ta'lim beruvchi professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini baholash: xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili va O'zbekiston amaliyoti	87
Baxtiyarova Muniba Ne'matjon qizi	
Valeologik tarbiya asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini tayyorlashda innovatsion va raqamli yondashuvlar	92
Berkinova Charos Islomovna	

Grammatik tushunchalarni o'rgatish metodikasi.....	96
N. R. Masharipova	
Umumiy o'rta ta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimini baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish finlyandiya ta'lim tizimi misolida.....	99
Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna	
The Difference Between Androgogy and Pedagogy.....	106
Pardayeva Aziza Rahmatilloevna	
Elektr mashinalari fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalari.....	110
Shodiyeva Nozina Shuxrat qizi	
Umumta'lim maktablarida direktor o'rinbosarlarining aksiologik yondashuv asosida boshqaruv funksiyalari va vakolatlari hamda maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish yo'llari.....	113
Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li	
Ispan tili darslarida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish usullari	119
Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li, Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna	
Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi	124
Ubaydullayeva Komila Bozor qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda empatiya hissini shakllantirishning nazariy asosi	127
Xolmirzayeva Gulbahor Bahodirovna	

SURXONDARYO VILOYATIDA YETISHTIRILADIGAN INGICHKA TOLALI PAXTA NAVLARINING QO'LLANILISHI

Ubaydullayeva Komila Bozor qizi

Termiz davlat universiteti Fizika yo'nalishi 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi. Bu paxta tolasini fizik va kimyoviy xossalarni o'rganilib, sanoatda qo'llanilishi, Olingan natijalar ingichka tola sifatini baholash uchun maxsus gidrodinamik va polarizatsion-optik usullarini yig'ish va innovatsion tarzda ingichka tolali paxta seleksiya markazlariga joriy etishdan iborat. Tadqiqot natijalari tolaning texnologik qayta ishlanish jarayonlarini optimallashtirish hamda paxta mahsulotlari oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatildi.

Kalit so'zlar: polimer, sellyuloza, viskozimetriya seleksiya, polisaxaridlar, selloid, sintetik, xromatografiya, poliasetal, anizotropiya, linter, g'o'za, tola uzunligi.

Abstract: This article describes the cultivation of Surkhondaryo region. The electrophysical properties of fine-fiber cotton varieties were analyzed. The main goal of the study is to conduct technological analysis of various varieties of fine-fiber cotton by determining the synthesis and molecular weight of cellulose, electrical conductivity, and dielectric absorption of cotton fibers in their cultivation. The results obtained are aimed at collecting and innovatively introducing special hydrodynamic and polarization-optical methods for assessing the quality of fine fiber into fine-fiber cotton selection centers. The results of the study were shown to be of great importance in optimizing the technological processing processes of fiber and improving the quality of cotton products.

Key words: polymer, cellulose, viscometry selection, polysaccharides, celluloid, synthetic, chromatography, polyacetal, anisotropy, linter, cotton, fiber length.

Аннотация: В данной статье описывается тонкий рис, выращиваемый в Сурхандарьинской области. Проведен анализ электрофизических свойств тонковолокнистых сортов хлопчатника. Основной целью исследования является проведение технологического анализа различных сортов щтонковолокнистого хлопчатника путем определения синтеза и молекулярной массы целлюлозы, электропроводности и диэлектрической абсорбции хлопковых волокон при их возделывании. Полученные результаты направлены на разработку и инновационное внедрение в селекционные центры тонковолокнистого хлопчатника специальных гидродинамических и поляризационно-оптических методов оценки качества тонковолокнистого волокна. Показано, что результаты исследования имеют большое значение для оптимизации технологических процессов переработки волокна и повышения качества хлопковой продукции.

Ключевые слова: полимер, целлюлоза, вискозиметрический отбор, полисахариды, целлулоид, синтетический, хроматография, полиацеталь, анизотропия, линт, хлопок, длина волокна.

KIRISH

Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlari (masalan: Termiz-24, termiz-31, Termiz-202, SP-1607, Surxon-103 va boshqalar) asosan yuqori sifatli tolas bilan ajralib turadi va turli sohalarda keng qo'llaniladi. O'zbekiston paxtachilik soxasida dunyoda yetakchi o'rinda turadi. Ayniqsa Surxondaryo viloyati o'zining iqlim sharoiti bilan ingichka tolali paxtani yetishtirishga juda mos hudud hisoblanadi. Ushbu paxta turi tolalarining uzunligi, mustahkamligi va nozikligi bilan ajralib turadi.

Ingichka tolali paxta- bu yuqori sifatli, uzun (35-45 mm gacha) va ingichka tolalarga ega bo'lgan paxta turi bo'lib, undan tayyorlangan mahsulotlar ham yuqori sifatli hisoblanadi. Shu sababli uning qo'llanilish doirasi juda keng va turli sohalarni qamrab oladi.

Soha qo'llanilishi:

1. To'qimachilik Ip, mato, kiyim-kechak
2. Kimyo sanoati Sellyuloza, plastmassa, vizkoza

3. Tibbiyot Vata, bind, gigiyenik vositalar
4. Qog'oz sanoati Pul qog'ozi, hujjatlar
5. Harbiy sanoat Porox, maxsus materiallar
6. Energetika Bioyoqilg'i

O'zbekistonning yirik seleksioner va agrotexnik olimlari M. S. Istomin va Y. G. Gavrilov, M. Tojiyevlar tomonidan Surxondaryo viloyati sharoitida o'rta va ingichka tolali g'o'za navlarining vohadagi garmselfa bardoshlili o'rganilganda, hosil elementlarining to'kilishi o'rta tolali g'o'za navlarida 75%ni, ingichka tolali g'o'za navlarida 35%ni tashkil etishi aniqlangan.

Keyingi yillarda Surxondaryo vohasida amal davrida haroratning keskin ko'tarilishi, shuningdek garmselfa ko'p bo'lishi ekib kelinayotgan o'rta tolali g'za navlari hosil elementining to'kilishiga olib kelmoqda. Shundan kelib chiqib o'ta issiq iqlimga bardoshli bo'lgan g'o'za turlari yoki navlarni joriy etish bo'yicha hukumat darajasidagi chora-tadbirlar ishlab chiqildi va amalga oshirish vazifalari yo'lga qo'yildi. 2022 yil paxta hosili vohaning janubiy hududlarida g'o'zaning "Surxon-14", "Surxon-103", "Surxon-18", "SP-1607", "Termiz-202" ingichka tolali navlarini 12,7 ming gektar maydonga ekish belgilangan.

Tadqiqotning obyekti sifatida Paxta seleksiyasi, urug'chiligi va yetishtirish agrotexnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti G.Barbadense L. turiga mansub "Surxon-14", SP 1607, navlaridan foydalaniladi.

Ilmiy tadqiqotlarni olib borish davomida quyidagi vazifalarni amalga oshirish rejalashtirilgan:

- Surxondaryo viloyatining ekstrimal ob-havo sharoitida g'o'zaning ingichka tolali "Surxon-14" va O'zPITI-1602 navlarining xosildorligini o'rganish g'o'zaning ingichka tolali navlarini tashqi muhitning biotik va abiotik omillariga chidamliligini o'rganish va shu xususiyatlar bo'yicha yuqori ko'rsatkichka ega bo'lgan namunalarni ajratib olish;
- morfoxo'jalik belgilari bo'yicha yuqori ko'rsatkichga ega bo'lgan namunalarni ajratib olish; morfoxo'jalik belgilari bo'yicha fenologik kuzatuvlar va laboratoriya tahlillari o'tkazish.

Tajribalarni o'tkazish joyi va sharoiti

1. Termiz tumani Namuna SIU. Paxta seleksiyasi,
2. Urug'chiligi va yetishtirish agrotexnologiyalar ilmiy tadqiqot instituti Surxondaryo tajriba stansiyasi.

"SP-1607" navi uch chanoqli bo'lib boshqa ingichka tolali g'o'zalarning ko'sagiga nisbatan katta, rangi to'q yashil ko'sak bandi uchun bir joydan ikki, uchtadan hosil oladi.

XULOSALAR

Ingichka tolali navlar ekstrimal ob-havo sharoitlariga, suvsizlik va garmselfa, zararkuranda hasharotlarga chidamliligi, ertapisharliligi bilan ahamiyatli. Tolasining uzunligi, pishiqligi va tekstilbobliligi bilan jahon bozorida xaridorgir. Boshqa navlar bilan mehnat va bozor sarfi bir xil bo'lgani holda ingichka tolaning iqtisodiy samaradorligi 60 foizga ko'proq bo'ladi.

Ingichka tolali g'o'zaning "ST-1651" navining kelib chiqishi: G'o'zaning morfologik va texnologik ko'rsatkichlari. G'o'za tupi konussimon shaklda, cheklangan tipda shoxlaydi. Tik o'sadi bo'yi 110-120 sm, o'suv shoxi 0-1 ta hosil shoxlari nolinchi tipda, bazan 1-2 ta uzun hosil elementlari, 2-3 ta ko'sak bo'ladi.

Birinchi hosil shoxi 3-4 bo'g'inda hosil bo'ladi. Barg sathi o'rtacha 3-5 lo'ppili havo rangli yaprog'i keng chuqur yoyilgan, bandi o'rtacha uzunchoq, tuxumsimon, uchi cho'ziq. Guli sarg'ish limon rangli bo'lib, dog'lari bor. Gul bandi tuxumsimon 8-12 tishli.

Respublikamiz janubiy Surxondaryo viloyatida chigit ekishning maqbul muddati 20 – mart 10-aprel hisoblanadi. Paxta dalasida yetarli darajada ko'chat qalinligini ta'minlash uchun saralangan, ekishga tayyorlangan unuvchanligi 95% kam bo'lmagan urug'lardan foydalanish kerak. Yosh nihollarni gommoz, ildiz chiqarish kasalliklaridan himoya qilish maqsadida chigitni dorilanishi zarur.

Navning afzalligi: Surxondaryo viloyati tuproq iqlim sharoitida yaratilgan ingichka tolali ST-1651 navi tola sifati jahon andoza talablaritalablariga javob berishi va tabiatning noqulay ob-havo sharoitlariga bardoshli, andoza navlardan 10-20 % serhosil hashorat va kasalliklarga chidamli.

Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlari bevosita paxta navlari seleksiyasi bilan shug'ullanadigan muassasalar va ingichka tolali paxtani yetishtirish, qayta ishlash, ular asosida turli xil to'qima va noto'qima materiallar So'nggi yillarda ob-havoning o'zgarishi Respublikaning janubiy viloyatlarida salbiy ta'siri kuzatilmoqda. Qish va bahor mavsumida yog'ingarchiliklarning nisbatan kam bo'lishi, yoz oylarida havo haroratining o'ta keskin isib (45 C va undan yuqori) ko'tarilishi, yuqori havo haroratini bir necha kun saqlanib turishi

ya'ni anomal havo harorati kuzatilishi qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarga jiddiy tashvish tug'dirmoqda. Qish mavsumida yog'ingarchiliklar kam bo'lishi, qor va sovuq havo kuzatilishi natijasida zararli xashorotlarning qishdan betalofat chiqib, kunlar isiy boshlaganda xo'jalik ekinlariga jiddiy zarar yetkazishiga zamin yaratilmoqda. So'nggi yillarda respublika hukumati qarorlariga muvofiq hududlarning tuproq-iqlim sharoitlarini hisobga olib, tola sifati, kasallik zararkunandalariga chidamliligi, tezpisharligi va hosildorligi yuqori bo'lgan ingichka tolali g'o'za navlarini yaratish, ularning ekin maydonlarini kengaytirish, yangi va istiqbolli navlarining urug'larini ko'paytirish hamda yetishtirish agrotexnologiyasini oshirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar yanada jadallasdi. Chigit unib chiqishi va rivojlanishi uchun maqbul harorat 25-35C hisoblanadi. Harorat 17 C ga tushganda rivojlanish susayib qoladi.

Harorat 36-37 C dan oshganda g'o'za to'qimalarini qizdirib yuboradi. Haddan tashqari yuqori harorat g'o'zaning o'sish va rivojlanishiga sa'lbiy ta'sir ko'rsatishdan tashqari, uning chang donalari hayotchanlik qobiliyatini pasaytiradi, bu esa o'lik paxtaning ko'payishiga va tugunchalarining tushib ketishiga sabab bo'ladi.

Surxondaryoning iqlim sharoitiga mos g'o'za navlarini tanlash, ingichka tola navlarini maydonlarini kengaytirish, ilmiy asoslangan agrotexnik tadbirlarni amalga oshirish, ilm-fan yutuqlaridan ishlab chiqarishda keng foydalanish orqali ekstremal ob-havoning sa'lbiy oqibatlarini yumshatish mumkin. ishlab chiqaradigan soha vakillari qiziqtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Kosimov A. S.. Makromolekularning gidrodinamikasi. "Surxon ilm nashri" 2024-yil. 115-119 betlar.
2. Mamadalimov A.T.. S. SH. Rashidova ' A. A. Xolmo'minov. Polimer tolalar fizikasi. Toshkent, "Universitet", 2020 yil, 67,103-111 bet.
3. Olimov Sh. "Paxta tolasining fizik va kimyoviy xususiyatlari" Toshkent-2020, 96-bet
4. Xolmo'minov A. A., Polimerlar fizikasi. Toshkent 2021 y
5. "Electrophysical properties of thin-fiber cotton from Uzbekistan"

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.